

Nr 418

Av herr Hermansson m. fl., om en skärpt företagsbeskattning, m.m.

(Lika lydande med motion nr 377 i Första kammaren)

I motioner av vpk:s riksdagsgrupp år 1969 begärdes en allsidig utredning om företagsbeskattningen. Det påpekades att den år 1960 tillkallade företagsskatteutredningen avslutat sitt arbete utan att fullgöra det uppdrag som givits. Ej heller infriades de utfästelser som givits av allmänna skatteberedningen om en mera fullständig redovisning av beredningens syn på företagsbeskattningen just i det förut-satta betänkandet från företagsskatteutredningen.

I motionerna påpekades det synnerligen otillfredsställande i att de många problemen på företagsbeskattningens område trots den planerade utredningen kvarstod såsom olösta. En rad av dessa problem nämndes redan i de ursprungliga direktiven för företagsskatteutredningen. Det gällde inte bara frågan om en eventuell omläggning till en renodlad bruttobeskattning utan också frågan om avvägning mellan nettovinstbeskattning och bruttovinstbeskattning, om avvägning i förhållande till sociala avgifter etc., om skatternas inverkan på omkostnadsnivån inom företagen, om företagens möjligheter att övervältra olika typer av skatter på konsumenterna, om tullarnas roll, om företagsbeskattningens roll i konjunkturpolitiken, om avskrivningsreglerna, om eventuell differentiering av skattereglerna efter företagens art och storlek, om beskattningen av utländska bolag, om förhållandet till aktievinstbeskattningen, om möjligheten att bättre bekämpa skattefusk o. s. v.

Motionerna avsågs av riksdagen, som därmed följde bevillningsutskottets yrkande. Utskottet sade sig "inte berett tillstyrka att frågan om företagsbeskattningen i hela dess vidd tas upp till förnyade överväganden".

Företagsbeskattningen berörs inte av den omläggning av skattesystemet som regeringen i år avser att föreslå. I finansplanen uttalas emellertid att företagsbeskattningen bör bli föremål för en särskild utredning. Vi vill mycket bestämt understryka att en sådan utredning snarast bör igångsättas. Därvid bör enligt vår åsikt frågan om en övergång till bruttobeskattning av företagen ägnas särskild uppmärksamhet.

Under den tid utredningen bedrivs kan det emellertid inte vara riktigt att lämna beskattningen av företagen helt oförändrad. En skärpning av den nuvarande bolagsbeskattningen är motiverad av en rad skäl. Bl. a. kan anföras:

1. Behovet av ökade skatteinkomster för stat och kommun för att finansiera en önskvärd minskning av skattebelastningen på lägre och medelstora inkomster.
2. Nödvändigheten att utforma företagsbeskattningen på ett annat sätt än f. n.

så att den om möjligt underlättar och inte försvårar en näringspolitik och lokaliseringspolitik i löntagarnas intresse.

3. Det faktum att under de bägge senaste årtiondena en betydande omfördelning ägt rum av det totala skattetrycket så att detta vältras över från företagssektorn till hushållssektorn. Detta kan beläsas med olika jämförelser.

Enligt material sammanställt av riksdagens upplysningstjänst har skattetrycket i procent av bruttonationalinkomsten fördelat å fysiska personer respektive företag undergått en betydligt mindre stegring för den senare gruppen:

År	Skattetryck i proc. av BNI	
	Fysiska personer	Företag
1950	6,1	1,4
1960	12,8	2,3
1965	18,9	2,5

En tablå publicerad i den ledande artikeln i tidskriften Tiden nr 9/1969 visar de direkta bolagsskatternas (vinstskatternas) andel av den totala statliga inkomstskatten (första kolumnen), av totala kommunala inkomstskatten (andra kolumnen) och av totala skattebeloppet — inklusive indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter — till stat och kommun (tredje kolumnen):

	Stat	Kommuner	Offentlig sektor
	%	%	%
1955	27	10	12
1960	21	9	8
1966	13	8	6

I samma tidskriftsartikel tillägges:

Det kan påpekas att den här utvecklingen är unik. Så här stora andelssvängningar har knappast inträffat för bolagsbeskattningen tidigare. Under hela mellankrigstiden t. ex. rörde sig andelen bolagsskatter av totala skattebeloppet till stat och kommun mellan 11 och 13 %, bortsett från enstaka extrema lågkonjunkturår som 1921 och 1932.

Det *nominella* skattebelopp, som betalades av företagssektorn i form av vinstskatt, var t. o. m. *lägre* 1964 än 1956. Vad industriföretagen beträffar betalade dessa nominellt samma skattebelopp 1967 som 1953! Samtidigt har företagssektorns bruttosparande — vad företagen behåller efter skatt och utdelningar men före avskrivningar — fördubblats mellan 1956 och 1967.

Denna utveckling av bolagsbeskattningen kan översättas till en utveckling av skattetrycket för personer i olika inkomstskikt. Den förmedlande länken är aktieinnehavets fördelning. Hade bolagsskatterna följt med i den allmänna skatteutvecklingen så att de behållit sin relativa betydelse för den offentliga sektorns inkomster skulle ca 300 000 toppinkomsttagare i dag reellt sett vara mycket hårdare beskattade.

tade än de faktiskt är. Förmögenhetstillväxten genom värdestegringar på aktier och realkapital (t. ex. i familjeföretag) skulle ha varit betydligt lägre än den som inträffat alltsedan slutet av 1950-talet.

Bland faktorer som ligger bakom den här nämnda utvecklingen anför tidskriften Tiden den osedvanligt kraftiga investeringsboomen 1958—1961 som skapade ett stort avskrivningsunderlag, vilket med gällande liberala avskrivningsregler möjliggjort för företagen att hålla nere skattebelastningen, en hårdnande internationell konkurrens som lett till en sjunkande vinstandel av BNP samt ett flitigt användande av investeringsfonderna i konjunktur- och lokaliseringspolitik som inneburit skattesänkningar för bolagen.

Det bör emellertid också erinras om att riksdagen — på regeringens förslag — under de senaste åren träffat en rad beslut som inneburit rena favörer för aktiebolagen. Den extra bolagsskatten slopades för nio år sedan, och uttagningsprocenten sänktes till 40 procent. Detta kan beräknas ha inneburit ett skattebortfall för statskassan på i runt tal 3 miljarder kr. När mervärdesskatten trädde i kraft befriades företagen från 900 miljoner kr. i omsättningsskatt på investeringsvaror. Även om hela den samtidigt införda arbetsgivaravgiften skulle räknas bort — vilket knappast är riktigt eftersom denna drabbade också den offentliga sektorn — kvarstår ett netto för bolagen på 200 miljoner kr. Ett halvår dessförinnan slopades oms på maskininvesteringar, vilket gjorde 150 miljoner kr. De ändrade avskrivningsregler för rörelse- och hyresfastigheter som beslutades 1969 gav bolag och kapitalägare en lättnad med ca 300 miljoner kr. Sammanlagt är det alltså många miljarder kronor som aktiebolagen getts i skattelättnad under de senaste åren.

4. En skärpning av företagsbeskattningen är nödvändig för att motverka tendensen till ökade inkomst- och förmögenhetsklyftor i samhället och i stället söka genomföra en politik av utjämning.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär en skyndsam utredning om företagsbeskattningen, varvid frågan om övergång till bruttobeskattning ägnas särskild uppmärksamhet,

att riksdagen för sin del beslutar att avskrivningsreglerna vid inkomstbeskattningen för rörelse- och hyresfastigheter återställs till vad som gällde före de år 1969 beslutade ändringarna samt att vederbörande utskott utarbetar nödvändig lagtext, samt

att riksdagen beslutar att fr. o. m. inkomståret 1970 och tills vidare utta en extra bolagsskatt med 10 procent av den beskattningsbara inkomsten.

Stockholm i januari 1970

C. H. Hermansson (vpk)

Gunvor Ryding (vpk)

Eivor Marklund (vpk)
